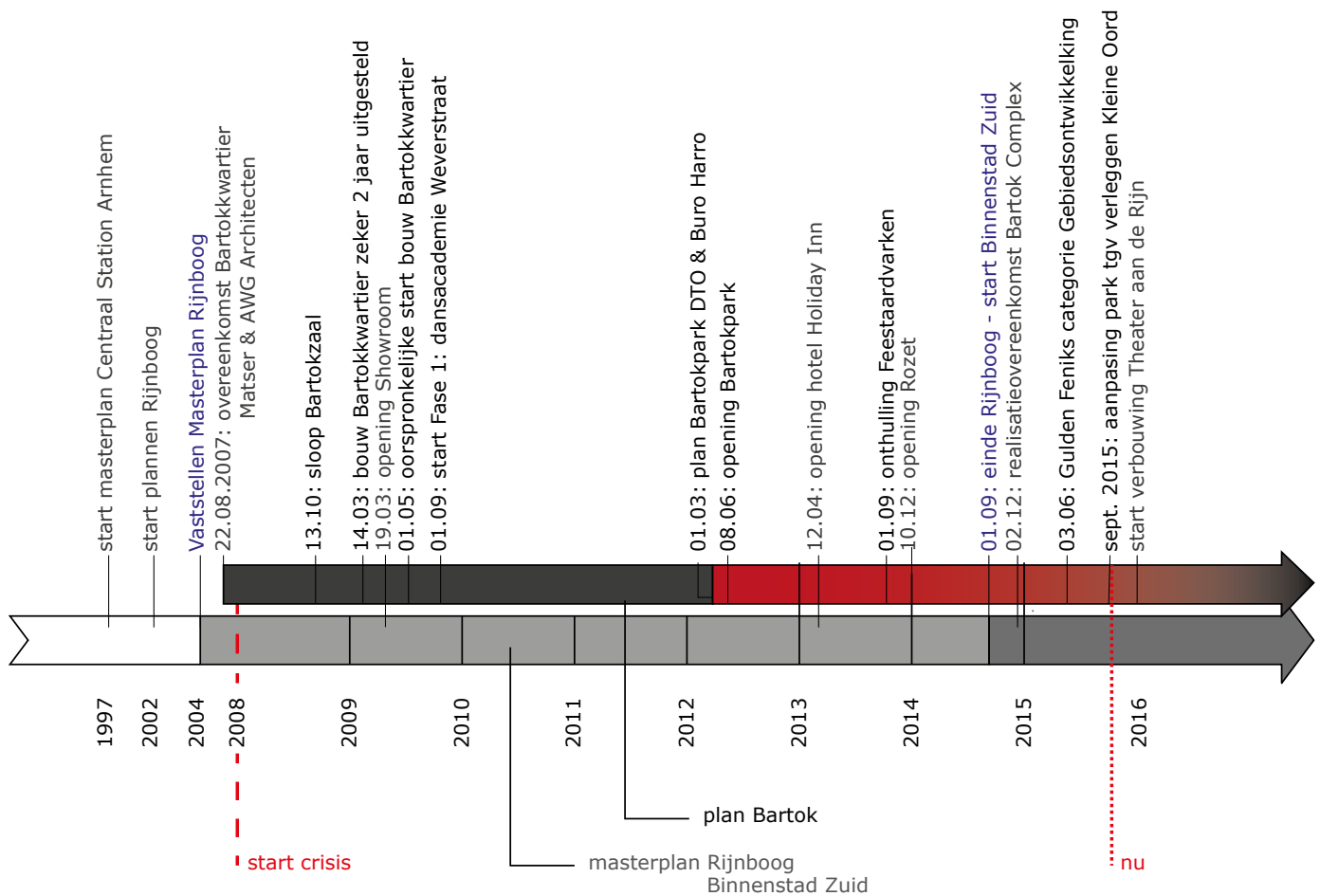

DTO COLLEGE 2015 MIDDLE UP DOWN

BARTOKPARK ARNHEM

Ontstaansgeschiedenis

Rijnboog - Zuidelijke Binnenstad Arnhem.

In 2002 werd een masterplan opgesteld voor de zuidelijke binnenstad onder de naam **Rijnboog**. Het was een klassiek blauwdrukplan -ontworpen door de Spaanse architect Manuel de Solà-Morales- maar door verschillende oorzaken kwam het nooit echt van de grond. Het plan was meermaals inzet van hevige discussie zowel binnen de gemeenteraad als bij de burgers. In 2007 werd middels een **preferendum** de keuze gelaten aan de bewoners tussen drie varianten voor de aanleg van een haven binnen het masterplan. Door de **lage opkomst** was het resultaat niet bindend maar na de gemeenteraadsverkiezingen van 2010 was er überhaupt geen meerderheid meer voor een haven.

Met het kunstcluster kwam een nieuw

struikelblok. Het was eerst voorzien als nieuw verzamelgebouw van Museum voor Moderne Kunst Arnhem, Focus Filmtheater en Schouwburg Arnhem en zou aan de Rijnkade een nieuwe publiekstrekker worden. Eerst viel de **Schouwburg weg** uit de beoogde plannen, daarna werd ArtA -de nieuwe naam voor het kunstcluster- ook weer onderdeel van een voor-tegen discussie wat resulteerde in een **referendum**. Van de uitgebrachte stemmen was 85% tegen het kunstcluster maar de opkomst bleef onder de drempel van 30% waardoor het niet geldig was. De plannen voor het gebouw van de **vier finalisten** uit de architectuurwedstrijd **sneuvelden** alsnog in de collegeonderhandelingen na de gemeenteraadsverkiezingen van 2014.

Naast het Station van UNStudio zijn voorlopig enkel Rozet en binnenkort **Paradijs** de enige gerealiseerde onderdelen van het

Rijnboogplan. Eind 2014 werd dan ook afscheid genomen van (de naam) Rijnboog en overgegaan op het Plan [Binnenstad Zuid](#) wat uitgaat van kleinere, en voor Arnhem meer realistische interventies.

DTO in Rijnboog.

Om verpaupering in het gebied tegen te gaan en toch de gewenste stedelijke dynamiek op gang te krijgen heeft DTO de afgelopen jaren meerdere projecten in de zuidelijke binnenstad geïnitieerd en uitgevoerd. Dit zijn niet zo zeer tijdelijke kunstjes of pauzenummers om vervolgens plaats te maken voor het 'echte werk', maar eerder [experimenten](#), prikkels om het gebied interessant te maken voor het publiek en ondernemers en beoogde toekomstige functies te testen. DTO programmeert het gebied met publieke en culturele activiteiten en loopt daarmee vooruit op de ambities om van het gebied om het tot een cultureel stadsdeel te maken.

Bartokpark.

Het Bartokpark is zonder meer het meest spraakmakende project. Het illustreert het beste hoe een zogenaamd tijdelijke interventie ook aanjager kan zijn voor stedenbouw via een stapsgewijze ontwikkeling. In principe was het huidige Bartokpark geen onderdeel van Rijnboog maar (fase 2) van [BK40](#), een plan rond de voormalige dansacademie tussen de Weverstraat en Kleine Oord.

Bartokpark 1.0 Waar nu het Feestaardvarken ligt, lag vroeger een onooglijke bouwput. Deze was het resultaat van de [sloop van de Bartokzaal](#) in 2008 welke plaats moest maken voor de ontwikkeling van het [Bartokkwartier](#), het project BK40 ontworpen door AWG architecten. Helaas kwam kort na de sloop de ontwikkeling [stil te liggen](#) door de crisis. De resulterende bouwput in het centrum van Arnhem en tegenover het in aanbouw zijnde kenniscluster -het huidige Rozet- was een doorn in het oog van de plaatselijke ondernemers en toenmalig wethouder Margreet van Gastel. DTO en [buro Harro](#) maakten in maart 2012 samen een plan voor de tijdelijke invulling van deze plek. Het voorstel was een pop-up stukje

Veluwe midden in de stad op een dusdanige wijze dat met een relatief laag budget een maximale verbetering van de plek zou optreden. Daarnaast wilde de ontwerpers de unieke ligging van de stad aan de Veluwe meer voelbaar maken in de binnenstad. De gemeente was snel overtuigd van het plan en stelde mankracht en financiële middelen (€ 20.000,-) ter beschikking onder regie van stadbouwmeester [Luuk Tepe](#). Ook de ontwikkelaar Synchroon -tenslotte eigenaar van het terrein- zegde zijn medewerking toe. In amper twee maanden werd het idee omgezet in realiteit: 72 vrachtwagens zand uit naburige bouwplaatsen, 1100 heideplantjes, zeven berken en zeven grove dennen werden ingezet om het braakliggend terrein om te toveren tot een glooiend heidelandschap. Op 8 juni 2012 werd het Bartokpark [officieel geopend](#).

Bartokpark 2.0 In 2013 kreeg het Bartokpark een vervolg. Burgers' Zoo zou ter gelegenheid van hun honderdjarig bestaan een kunstwerk cadeau doen aan de stad. Kunstenaar [Florentijn Hofman](#), wereldberoemd met zijn enorme badeenden, koos het Bartokpark als lokatie voor zijn beeld. Zijn 30 meter lange feestaardvarken vroeg echter voor meer ruimte. Dit gaf de mogelijkheid om niet allen het park een stuk groter te maken maar ook om de heideplantjes-uit-de-supermarkt te vervangen door een kwart hectare echte heide, getransplanteerd vanuit het nabijgelegen nationaal park De Hoge Veluwe.

Bartokpark 3.0 Ondertussen heeft het Bartokpark de [Gulden Feniks](#) in de wacht gesleept voor beste gebiedstransformatie. Momenteel wordt het park opnieuw aangepast omdat de straat Kleine Oord in het verlengde van de Oude Oeverstraat (naast Rozet) wordt gelegd. Deze omlegging dient om meer plaats te bieden aan [een nieuwe ontwikkeling](#) naast Showroom Arnhem. Hiermee houdt deze organische gebiedstransformatie niet op want het Theater aan de Rijn gaat binnenkort ook zijn [ingang verplaatsen](#) naar de zijde van het park zodat het park het voorplein wordt van verschillende culturele instellingen, een gevolg dat bij de start van het project niet werd voorzien maar nu haast een logische gang van zaken lijkt.

Naast het Bartokpark heeft DTO nog enkele andere initiatieven van DTO in de Zuidelijke Binnenstad ondernomen:

Rijnloper de Dwaler. een [visuele en literaire verbinding](#) tussen de historische binnenstad van Arnhem en de Rijn aan de hand van teksten op gevels.

Souvenir Rijnboog. Het [project](#) bestaat uit een inventarisatie van historisch beeldmateriaal van de Zuidelijke Binnenstad. Een aantal historische foto's is op groot formaat aangebracht op blinde gevels in de Zuidelijke Binnenstad en in etalages van winkels. De foto's corresponderen met de plek waar ze zijn aangebracht zodat een beeld ontstaat van het vooroorlogse gebied. Langs deze foto's is een historische architectuurroute geschreven.

Kademarkten. DTO heeft een project opgestart met de naam [Kwartiermakers Arnhem](#) met als doel alvast te beginnen met culturele programmering. Het grootste evenement uit het project Kwartiermakers is de Kademarkt, een knusse rommelmarkt op de lage Rijnkade. De [Kademarkten](#) zorgen er voor dat enkele malen per jaar grote hoeveelheden mensen naar de Rijnkade worden gelokt. De Rijnkade en de rivier, die voor velen onzichtbaar zijn vanuit de binnenstad, worden op deze manier sterker beleefd.

Bij al deze relatief kleinschalige projecten is een geslaagde samenwerking tussen particulier initiatief, lokale ondernemers, bewoners én gemeente cruciaal. De ingrepen en programma-onderdelen van DTO kunnen zo een vliegwiel vormen voor een meer permanente gebiedsontwikkeling.